

INSTITUTIONEN FÖR LITTERATUR, IDÉHISTORIA OCH RELIGION

Dnr: V 2017/667

2023-11-23

Avsändare:

Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion
Tobias Hägerland (tobias.hagerland@lir.gu.se)
Utbildningsansvarig, viceprefekt för utbildning på grund- och avancerad nivå

Mottagare:

Humanistiska fakultetsstyrelsen

Åtgärdsplan för huvudområdet Idé- och lärdomshistoria samt masterprogrammet Kritiska studier vid Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion

Inledning

Utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling genomfördes under vårterminen 2023 en utvärdering av huvudområdet *Idé- och lärdomshistoria* och masterprogrammet *Kritiska studier*.

Utvärderingen genomfördes av en extern bedömargrupp bestående av fyra personer: Lena Lennerhed, professor emerita i idéhistoria, Södertörns högskola, Thomas Kaiserfeld, professor i teknik och social förändring, Linköpings universitet, Ingemar Haag, professor i litteraturvetenskap, Stockholms universitet, samt studentrepresentant Alexander Johansson, idé- och lärdomshistoria, Lunds universitet.

Gruppens arbete bestod, förutom av inledande och avslutande digitala möten, en genomgång av ett omfattande dokumentunderlag samt ett platsbesök som inkluderade auskultation, samt möten med student-, lärar- och programrådsrepresentanter, institutionsledning, alumner och studievägledare. Specificering av detta finns i bedömarutlåtandet daterat 30 juni 2023.

Bedömagruppens utlåtande var mycket positivt. Både idé- och lärdoms historia och masterprogrammet Kritiska studier ansågs hålla ”mycket hög kvalitet” och vidare konstaterades att ”[u]tbildningarnas styrkor är utan tvekan fler än svagheter”. God kollegialitet, hög vetenskaplig kompetens i lärarlagen, starkt engagemang och en lyhörd och välkomnande atmosfär framhölls. Vissa svagheter identifierades emellertid. Inledningsvis lyftes två särskilt fram. Den ena gällde brist i återkoppling av kursutvärderingar, vilket bedömarna själva påpekade var på väg att åtgärdas, varför det lämnas utanför denna åtgärdsplan. Den andra gällde relationen mellan programmet Kritiska studier och ämnet Teaterstudier. Förutom dessa fanns andra smärre förbättringsområden.

I linje med Humanistiska fakultetens *Vägledning för utbildningsutvärdering på grundnivå och avancerad nivå med extern bedömning 2017–2023* har Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion tagit fram följande åtgärdsplan för att svara på bedömagruppens förslag på förbättringar i undervisningen. Detta dokument följer de utvärderingskriterier som återfinns i den ovan nämnda vägledningen och som strukturerade bedömagruppens utlåtande. I denna åtgärdsplan tar vi fasta på potentiella svagheter som identifierades. Dessa kommenteras och i förekommande fall ges förslag till åtgärder som kan vidtas för att komma till rätta med dessa svagheter.

1. De faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål.

- Bedömagruppen konstaterar att genomströmningen på masterprogrammet är lägre än önskvärt.

Vad gäller Kritiska studier har visst arbete gjorts här, för att förbereda för uppsatsarbetet på bästa sätt. Det kommande uppsatsarbetet introduceras redan under programmets första år, bland annat genom att ett kritiskt seminarium viks åt detta, där såväl första- som andraårsstudenter uppmanas dela med sig av sina tankar om uppsatsen för att få respons och tips. Studenterna på den gemensamma magister- och masteruppsatskursen uppmanas också att diskutera, läsa och kommentera varandras arbeten under skrivprocessen. Ett uppföljande samtal med studenterna ger vid handen att det är först efter kursens slut som studenterna verkligen sett vikten av sådan respons.

Vi väljer här att ta fasta på bedömarens kommentar om fler stationer längs uppsatsvägen och införa ytterligare ett obligatorium för studenterna. Det finns redan nu ett obligatoriskt PM-seminarium som ligger tidigt under kursen. Detta kommer att kvarstå. Därtill kommer dock det tidigare frivilliga tillfället för diskussion av det pågående arbete att ersättas med ännu ett obligatoriskt tillfälle med organiserad kamratrespons, där studenterna ansvarar för att presentera och kommentera varandras arbeten, under lärares överinseende. Snarare än en kontrollinstans är detta tänkt som ett ytterligare stöd i studenternas skrivande.

Ansvarig för att genomföra detta är programkoordinator för Kritiska studier, som också leder masterseminariet. Åtgärden har stämts av med studierektorer i litteraturvetenskap och idé- och lärdoms historia. Förändringen förbereds under vt24, för att sättas i verket under ht24.

2. Undervisningen sätter studenternas lärande i centrum

- Bedömargruppen kommenterar under denna punkt frågan om progression, och menar att progressionen inte är framskriven i utbildningsplanen för Kritiska studier.

På avancerad nivå finns det inget formellt progressionskrav, och bedömargruppen själva nämner att i ett program som samlar flera olika ämnen blir kanske frågan om progression underordnad. Därför är det mindre lämpligt att skriva fram progressionskrav i utbildningsplanen.

- Bedömargruppen konstaterar att studenter inom Kritiska studier i samtal påtalade att kursen ”Recensionens teori och praktik” hade en lägre nivå än förväntat.

I uppföljande samtal med studenterna framkommer att synpunkterna inte främst handlar om kursen som sådan (upplägg, innehåll et cetera). Problemet är snarare att studenterna som läser denna befinner sig på väldigt olika nivåer. Förkunskapskraven till kursen är universitetsstudier i valfria ämnen om 90 hp, däremot krävs inte en progression mellan de kurser som ingår i dessa 90 hp varför det heller inte är ett krav att studenterna tidigare skrivit någon uppsats på fortsättnings- eller fördjupningsnivå.

Här skulle det kunna vara på sin plats att förändra förkunskapskraven för att på så vis kunna få en studentgrupp som är på en mer jämn kunskapsnivå. Studierektor för litteraturvetenskap, det ämne som äger kursen, är ansvarig för att detta sker. Studievägledare skapar sedan nya versioner av kursplanerna. Detta genomförs tidigt under 2024 så att nya kursplaner är fastställda före ansökningsomgången inför ht24.

3. Undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet

- Bedömargruppen menar att de kursplaner de tagit del av generellt ger vid handen att undervisningsformerna är varierade och väl avpassade för kursernas innehåll. Dock påpekar de att det finns några enstaka fall gällande kurser på avancerad nivå där kursmålen för förmågan ”Kunskap och förståelse” hade kunnat vara något skarpare formulerade för att passa den högre nivån.

Studierektor för idé- och lärdoms historia ser över kursplanerna inom idé- och lärdoms historia på avancerad nivå och uppdaterar formuleringarna i kursmålen där så är påkallat. Detta sker i samråd med kursansvariga på de aktuella kurserna, samt med utbildningsansvarig. Studievägledare skapar sedan nya versioner av kursplanerna. Detta genomförs tidigt under 2024 så att nya kursplaner är fastslagna före ansökningsomgången inför ht24.

4. Lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll

- Bedömarna påpekar att det saknas en strategisk och ”övergripande plan” för pedagogisk utveckling hos lärarkåren.

Även om det inte finns något strategidokument eller dylikt gällande pedagogisk utveckling, existerar ett fungerande ramverk, där utbildningsansvarig och studierektorer (vilket specificeras i institutionens arbets- och delegationsordning) är ansvariga för att identifiera behov i pedagogisk utveckling och vidta åtgärder när lämpligt. Här finns också en kommunikationsväg mellan Utbildningsgruppen och ämneskollegierna. Regelbundet hålls ett pedagogiskt seminarium på institutionen som tar upp aktuella frågor. Vi anser det vara ett område som inte skulle gynnas av att det fanns ett strategidokument eller fastslagen plan, utan tror att det skulle kunna bli stelbent och kontraproduktivt.

- Bedömargruppen lyfter också frågan om ämnet Teaterstudiers plats på masterprogrammet i Kritiska studier. Utgångspunkten är att endast en lärare från ämnet har varit kursansvarig på programmet, medan det är betydligt fler från litteraturvetenskap och idé- och lärdoms historia. Bedömargruppen anser att programansvariga och ledning fortsatt bör verka för att stärka Teaterstudier inom programmet.

Här bör påpekas att teaterstudiers medverkan på programmet inte blir fullt synlig genom att den formella lärarlistan betraktas. Inte bara de lärare som har sina tjänster i ämnet undervisar på teaterstudier, utan även vissa litteraturvetare och idéhistoriker undervisar inom ämnet på flera nivåer. Därför är ämnets position något starkare än som syns om man tittar på primär tillhörighet utifrån lärarlistor.

Bedömargruppens utlåtande utgick visserligen från just lärargruppens sammansättning. Samtidigt fanns det i formuleringarna en viss öppning mot frågan om ämnets plats på masterprogrammet i stort. Här kan nämnas att antalet studenter som läser med inriktning mot teaterstudier varit få, och att fler studenter med den inriktningen skulle kunna innebära att ämnet får en starkare plats. Att antalet studenter varit ringa är ej att förvånas över, då det historiskt varit få som över huvud taget läst teaterstudier på avancerad nivå, och ämnet inte har någon forskarutbildning på institutionen. Att det erbjuds en programmiljö för de studenter som ändå väljer att läsa teaterstudier på avancerad nivå anser vi dock vara en styrka. Från programmets sida anser man också att det stärker utbildningen och dess tvärvetenskaplighet att det finns undervisning med inriktning mot scenkonst, samt gemensamma teaterbesök, oavsett antal studenter som formellt läser teaterstudier.

Frågan om antalet studenter är inte enbart en fråga om retention inom institutionen, då det är öppet att söka med inriktning teaterstudier även om man kommer utifrån, till och med från andra ämnen. Dock kan något här kommenteras i relation till ämnet på grundnivå på institutionen. Efter en lokal informationskampanj riktad till gymnasister har ämnet för tillfället ovanligt många studenter på grundnivå. Vi vill här stärka informationsarbetet för att locka studenterna att stanna kvar och gå vidare inom Kritiska studier-programmet. Därför kommer studievägledare att gå ut och informera alla

teaterstudier-studenter på fördjupningsnivå något mer riktat kring masterprogrammet. Detta ska ske regelbundet, med start under vt24.

5. Utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov

- Bedömargruppen konstaterar att det i masterprogrammet i Kritiska studier finns en viss slagsida mot forskarutbildning, vilket kanske sker på bekostnad av den professionsinriktade profilen. Gruppen påpekar att det stora flertalet av studenterna inte gjorde någon praktik. Det finns en möjlig förändringspotential för att göra programmet mer professionsorienterat.

En lämplig åtgärd här är inrättandet av en praktikkurs om 15 hp, halvfart, för att möjliggöra för även de studenter som läser de behörighetsgivande kurserna (och därmed inte kan gå praktikkursen om 30 hp) att göra praktik. Studentgruppen är emellertid för liten för att göra en praktikkurs enbart för dem, varför utbildningsansvarig kommer att undersöka möjligheten att inrätta en fakultetsgemensam praktikkurs om 15 hp som en del av det samordnade utbud av generella kurser vilket förutskickas i fakultetens utbudsstrategi.

6. Studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

Under punkt 6 föreligger ingenting som vi anser behöver åtgärdas eller kommenteras.

7. En för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger

Under punkt 7 föreligger ingenting som vi anser behöver åtgärdas eller kommenteras.

8. Kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

- Bedömargruppen menar att det ej framgår om någon mer övergripande ämnesmässig planering sker vad gäller kurssammansättning och struktur på grund-, fortsättnings- och fördjupningsnivå vad gäller idé- och lärdomshistoria, samt gällande programstruktur för Kritiska studier.

Här bör först påpekas att det görs saker som möjligen inte framkom med önskvärd tydlighet i det underlag som bedömargruppen arbetade med. Kursutbudet inom idé- och lärdomshistoria diskuteras kontinuerligt inom ämneskollegiet, där hänsyn tas både till ämnets olika inriktningar – och vad som krävs för att upprätthålla dessa på samtliga nivåer – och till kompetenser inom kollegiet. Arbetet leds av studierektor med stöd av ämnesordförande. Vid större omställningar avsätts hel- eller halvdagar med kollegiet. Detta skedde senast i februari 2023. Då deltog även utbildningsansvarig vid LIR.

Vad gäller Kritiska studier förs en kontinuerlig diskussion om programupplägget mellan programkoordinator, utbildningssamordnare, programråd och studievägledare. Vilka teman som bör finnas med på de programobligatoriska kurserna diskuteras med de kursansvariga, samt i samråd med studierektorer inom de medverkande ämnena.

Samtidigt som vi upplever att detta sörjer för kontinuerlig utveckling vad gäller programmets sammansättning, kan det nog finnas en poäng med att emellanåt ha en större sammankomst där man tillsammans kan ta ett helhetsgrepp över programmet. Därför kommer vi under våren 2024 att kalla till en hel- eller halvdag för att i en större grupp koncentrerat diskutera Kritiska studier-programmets upplägg. Hit kommer inbjudas programkoordinator, utbildningssamordnare, studierektorer samt kursansvariga lärare i programgemensamma och ämnesobligatoriska kurser. På sikt kan detta bli något som görs återkommande. Ansvarig för att planera och sammankalla till detta möte är programkoordinator för masterprogrammet i Kritiska studier.

9. Övriga synpunkter från bedömargruppen

- Bedömargruppen höjer under den sista punkten blicken något. Här lyfter de att de ekonomiska förutsättningar och resurser som olika ämnen och program har kan se väldigt olika ut på olika platser på universitetet, samtidigt som detta inte är något som finns med i underlag eller instruktioner i en utvärdering som denna. Resurstilldelning och resursutnyttjande finns inte med i kriterierna, och i underlag ges inga ekonomiska sammanställningar eller nyckeltal. Vidare påpekas hur studenternas situation och behov står i centrum för majoriteten av kriterierna, snarare än lärarnas arbetsmiljö och ämnenas och kollegiernas förutsättningar och resurser. Utvärderingsresultatet riskerar alltså, enligt bedömargruppen, att allt för ensidigt spegla studenternas utbildningsupplevelse, utan att reflektera vad som ligger till grund för den.

Här föreligger inget förslag till åtgärd från institutionens sida, men vi vill gärna understryka att vi instämmer i att dessa synpunkter är viktiga.

Sammanfattning av åtgärder

ÅTGÄRD	TIDSPLAN	ANSVAR
Införa ett obligatoriskt tillfälle med organiserad kamratrespons på uppsatskurserna inom Kritiska studier	Planeras vt24 och implementeras på kurs ht24.	Programkoordinator Kritiska studier

ÅTGÄRD	TIDSPLAN	ANSVAR
Ändra förkunskapskraven på kursen Recensionens teori och praktik	Genomförs under 2024, till kurs som ges vt25	Studierektor i litteraturvetenskap

ÅTGÄRD	TIDSPLAN	ANSVAR
Se över och uppdatera kursmålen på kurser på avancerad nivå i idé- och lärdomshistoria	Vt24	Studierektor i idé- och lärdomshistoria

ÅTGÄRD	TIDSPLAN	ANSVAR
Ge riktad information om masterprogrammet Kritiska studier till studenter i teaterstudier på fördjupningsnivå	Start vt24	Studievägledare för Kritiska studier

ÅTGÄRD	TIDSPLAN	ANSVAR
Verka för att en fakultetsgemensam praktikkurs om 15hp införs	Ht23–Vt24	Utbildningsansvarig

ÅTGÄRD	TIDSPLAN	ANSVAR
Genomföra en endagskonferens för att diskutera och utveckla innehållet på Kritiska studier-programmet	Vt24	Programkoordinator Kritiska studier